

Beleidsaanbevelingen Rondetafel Landrechten

15 juni 2016
Milieudefensie

Landroof

Steeds vaker wordt aan grote bedrijven land verhuurd of verkocht dat zogenaamd vrij van claims zou zijn. Vaak gaat het echter om land dat al generaties lang door families gebruikt wordt om voedsel te verbouwen en in hun levensonderhoud te voorzien. Wij noemen dit 'land grabbing' – landroof. Bij landroof wordt vaak nationale wetgeving overtreden, worden mensenrechten niet gerespecteerd en gaat regenwoud verloren.

Veel pensioenfondsen en banken investeren in grond, omdat dit wordt gezien als een veilige belegging. Deze grote investeerders hebben doorgaans wel een vorm van duurzaamheidsbeleid, dat in praktijk helaas echter vaak niet goed wordt nageleefd en de praktijk van landroof niet tegenhoudt.

Het is belangrijk om niet alleen te kijken naar duurzaamheidscriteria en compensatiemogelijkheden om milieuschade en mensenrechtenschendingen te voorkomen, maar ook naar de drijvende kracht achter landroof.

Landroof wordt veroorzaakt door de met name westerse honger naar landbouwgronden, voor landbouwgewassen (waaronder veevoer) - en ook biomassa (zoals palmolie), voor een deel bedoeld voor biobrandstoffen.

Palmoliesector: vrijwillig is vrijblijvend

De bossen in Indonesië blijven branden en in Afrika stuit de uitbreiding van plantages op lokaal verzet, ondanks de toezeggingen van financiers en palmoliegiganten over het tegengaan van ontbossing en landroof. Al meer dan 15 jaar toont veldonderzoek van Milieudefensie en haar Friends of the Earth netwerk aan dat de palmoliesector en financiers zich niet houden aan vrijwillige afspraken en beleid. Daarom is het hoog tijd om met bindende maatregelen te komen.

- Er is nu momentum voor het aanpassen van de pensioenrichtlijn in de EU. Als daar regels over mensenrechten, landroof en milieu komen, zijn we echt een stap verder. Maar er moet meer gebeuren in Europese regelgeving voor het stoppen van private en publieke EU investeringen in bedrijven die landrechten schenden. De Nederlandse overheid is hierbij aan zet!
- De Tenure Guidelines ('Voluntary Guidelines of the responsible Governance for Tenure', VGGT) van de VN zijn een belangrijke stap vooruit. Willen lokale bevolking en bossen hiervan echt wat merken, dan moeten overheden en bedrijven de handschoen oppakken. Daarom is het nodig dat Nederland inzet op monitoren van overheden voor invoering van deze Tenure Guidelines en voor bedrijven een verplichte rapportage en audits bepleiten in internationaal en EU verband.
- De Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO) heeft voor het eerst echt haar tanden laten zien door de machtige Maleisische IOI Group (met Nederlandse vestiging in Rotterdam) te schorsen na overweldigend bewijs van ontbossing op veengronden en andere fraude. Maar hier was wel een geld, tijd en capaciteit slurpende

klachtenprocedure en campagne voor nodig van nationale en internationale organisaties. De drempels voor lokale groepen en gemeenschappen om klachten in te dienen zijn hoog. Barrières op het gebied van financiën, technische kennis en taal moeten worden weggenomen. Andere bedrijven die net zo hard over de schreef gaan als IOI, genieten ondertussen nog steeds van het duurzaamheidslogo. Bewonersgroepen moeten ook hen via klachtenprocedures tot de orde kunnen roepen.

Beleidscoherentie ontbreekt: biobrandstof promotie versus tegengaan ontbossing en landroof

Hoe zijn een bijmengverplichting van biobrandstoffen en beleid op het tegengaan van landroof te verenigen? Niet dus, zolang biobrandstoffen voor een groot deel bestaan uit palmolie en andere voedsel- en landbouwgewassen waar landroof aan de orde van de dag is. De stappen naar duurzaamheid van de palmoliesector worden ondermijnd door de exponentieel stijgende vraag naar palmolie, mede voor biobrandstoffen. De drijvende kracht achter landroof is landhonger van rijke landen voor productie van biomassa en voedsel voor vee en mens. Daarom vraagt Milieudefensie de Nederlandse overheid om palmolie en andere eetbare oliën niet te stimuleren in de transportsector:

- De bijmengverplichting voor biobrandstoffen voor 2020 moet naar nul, zodat perverse stimulering van uitbreiding van oliepalmplantages en gerelateerde landroof voorkomen wordt.

Moord op activisten: UN treaty

Berta Cáceres en Nelson Garcia zijn vermoord omdat zij opkwamen voor rechten van kleine boeren en inheemse volkeren. Een van de projecten, de Agua Zarca waterkrachtcentrale, waartegen zij streden, wordt mede gefinancierd door FMO. FMO heeft financiering gestaakt en bereidt nu een exit strategie voor, terwijl de de andere projecten in Honduras hervat zijn. Een groeiend aantal schandalen toont aan dat zelfregulering door FMO voor mensenrechten en milieu niet werkt. De urgentie van de zaak is helder: Global Witness toont aan dat elke week gemiddeld twee activisten worden vermoord. Dit is een steigende trend.

- Milieudefensie verzoekt daarom Minister Ploumen en Koenders de Mensenrechtenraad van de VN te steunen in de ontwikkeling van het bindend verdrag voor mensenrechten in het bedrijfsleven. Hierin kan internationale aansprakelijkheid en toegang tot rechtspraak voor slachtoffers van landroof en andere mensenrechtenschendingen worden geborgd.

De Nederlands overheid zet echter tot nu toe voornamelijk in op vrijwillige instrumenten en gaat daarmee voorbij aan de urgentie en ernst van de zaak. Milieudefensie verwacht van Minister Ploumen dat zij als voorvechter van mensenrechten veel meer ambitie toont.

Contact:

Rolf Schipper
Campagneleider bossen Milieudefensie,
rolf.schipper@milieudefensie.nl
06 46976033

Lees verder:

Up in smoke: Ontbossing in Indonesië en regulering van financiers

<https://milieudefensie.nl/publicaties/rapporten/up-in-smoke>

Beleidsdiscussie landroof en OESO Rabobank palmolie casus:

<https://milieudefensie.nl/biomassa/nieuws/minister-ploumen-en-rabobank-moeten-steun-aan-landroof-en-ontbossing-door-palmoliebedrijven-direct-stoppen>

Landroof in Nigeria en rol Rabobank:

<https://milieudefensie.nl/nieuws/pers/berichten/palmoliehandelaar-wilmar-onder-vuur-vanwege-landroof-in-nigeria>

De moord op Berta Caceres en de noodzaak van bindend VN verdrag voor bedrijven:

<https://milieudefensie.nl/nieuws/algemeen/activiste-berta-caceres-vermoord>